

країни вводять карантини або локдауни, при яких існують обмеження, які в основному спричиняють спад споживання, тобто відбувається вже потроху глобальна економія ресурсів. Зараз насправді це є ключовим для подальшого життя людства в мирі та добробуті. Тотальна економія та вторинна переробка ще дадуть якийсь час на відстрочку кризи нестачі ресурсів та головне питання залишається відкритим: «Що робити далі?».

Список використаних джерел

1. Офіційний веб-сайт ООН. URL: <https://www.un.org/ru/sections/issues-depth/water/index.html>

2. Khomenko I.O., Yusukhno S.I., Rakhnii O.Y. Ecological degradation and its main reasons. Юність науки – 2019: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства: зб. тез міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих вчених. (м. Чернігів, 17-18 квітня 2019 р.). у 2-х ч. Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2019. Ч. 1. С. 63-64.

3. Хоменко І.О., Гапоненко Г. М. Проблеми утилізації сміття в Україні . Юність науки – 2017: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства: зб. тез міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих вчених. (м. Чернігів, 26-27 квітня 2017 р.): ЧНТУ. Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2017. С.17-18.

Хоменко І.О., Бабаченко Л. В., Падій Я.В. Проблеми та напрями переробки твердих побутових відходів в Україні. Економіка та суспільство. 2017. № 12. С. 454-458.

Баришевський О., здобувач вищої освіти, гр. ЕП 191,
освітня програма «Економіка»

Науковий керівник – **Дерій Ж. В.**, д.е.н., професор
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ПІДПРИЄМСТВО НА РИНКУ ПРАЦІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ЗАГРОЗИ

Ринок праці України характеризується значним напруженням внаслідок зниження попиту на робочу силу, падіння рівня реальної заробітної плати, зростання чисельності вивільнених працівників, збільшення прихованого безробіття та міграції населення, поширення процесів нелегального працевлаштування, розбалансування попиту і пропозиції робочої сили. Сучасний ринок праці характеризується неоднорідністю структури, що обумовлено регіональними відмінностями виробничих, демографічних, міграційних, соціальних та інших факторів, що зумовлюють необхідність поглибленого вивчення та потребу у додаткових теоретико-методологічних й практичних дослідженнях регіональних особливостей ринку праці України [1].

Для конкретного підприємства вихід на ринок праці є елементом процесу залучення робочої сили до господарської діяльності, а ринок праці встановлює взаємозв'язок та узгоджує економічні інтереси між власниками робочої сили та власниками робочих місць [2].

У той же час, завдяки підприємницькій діяльності створюються нові робочі місця, що позитивно впливає на ринок праці, на економіку країни в цілому, зростає якість життя населення конкретних територій та громад, крім того, завдяки цим процесам відбувається капіталізація людського потенціалу через можливості реалізації працівника у конкретній професії, через систему підвищення кваліфікації та ін. [3].

Встановлюючи взаємозв'язок та узгоджуючи економічні інтереси між власниками робочих місць та робочою силою ринок праці функціонує в умовах ризиків та викликів, а його ефективне функціонування залежить від різних груп стейкхолдерів, які:

- формують попит на робочу силу (роботодавці);
- формують пропозицію робочої сили (сектор домашніх господарств).

В той же час, досягнення балансу попиту та пропозиції складна задача, т.я. існує невідповідність та розбалансованість між територією розміщення господарюючого суб'єкта та незайнятим економічно активним населенням, є різні робочі місця, з різними умовами праці, рівнем оплати праці, професійним складом працівників. Виходячи з факту такої ситуації, для підприємств вихід на ринок праці буде полягати у мінімізації факторів негативного впливу та точково на них впливати, але такий вплив не може бути одностороннім, повинна бути присутня держава як регулятор цих процесів, об'єднання підприємців та роботодавців, профспілки. Заходами впливу на ринкові механізми ринку праці можна вважати економічні, правові, організаційні, а об'єктом виступатимуть роботодавці та робоча сила.

В залежності від мети держава на ринку праці може проводити активну або пасивну політику, при цьому її регулююча функція передбачає ряд дій, як то: перегляд норм законодавства; перегляд трудових та економічних норм; соціальний захист найбільш вразливих верств населення; інклюзія; контроль за рівнем безробіття; організація підприємствами перенавчання та профпідготовки кадрів; державні програми зайнятості та працевлаштування та ін.

Підприємство може стимулювати зростання попиту на робочу силу через запровадження комплексних заходів усіма суб'єктами національної економічної системи, а саме: інвестування регіональних економічних систем, їх модернізація та переорієнтація у рамках Індустрії 4.0; використання нових форм зайнятості, зокрема онлайн робота, віддалена робота; організація робіт з розвитку та підтримки інфраструктури населених пунктів; підтримка територіальними громадами створення робочих місць для молоді; міграційна політика.

Тобто вивчаючи взаємодію господарюючого суб'єкта з ринком праці слід враховувати загрози, так звані ризики. За сферою виникнення такі ризики поділяються на зовнішні і внутрішні. На зовнішні ризики господарський суб'єкт не може вплинути, це так звані зовнішні екстерналиї, він може лише спрогнозувати їх у своїй діяльності. Прикладом зовнішніх ризиків є війна, яка зараз триває, пандемія, страйки і т.д., ці реалії нашого життя вплинули на стан ринку праці, призвели до збільшення пропозиції робочої сили через закриття бізнесів, скорочення персоналу, зниження винагороди за працю. До внутрішніх ризиків причетне саме підприємство. Це може бути неефективна маркетингова політика або неправильно побудований менеджмент підприємства. Також до підприємницьких ризиків належать пожежі, стихійні лиха, зміни у законодавстві, інфляційні коливання .

Аналіз практики діяльності суб'єктів малого бізнесу свідчить про те, що багато створених підприємств не завжди приділяють увагу до внутрішнього ринку праці підприємства. Тому виникають проблеми виробничого характеру, проблеми збуту продукції, труднощі в пошуку інвесторів і отриманні кредитів. При цьому на внутрішньому ринку праці підприємства менше спонтанних коливань, він більш керований, дії щодо робочої сили цілеспрямовані та впорядковані, а управлінські дії направлені як на попит так і розширення пропозиції.

Напрямами розширення пропозиції можуть бути наступні:

- переміщення працівників на відкриті вакансії у межах підприємства;
- перепідготовка та підвищення кваліфікації працівників, освоєння нових робіт та професій;
- адаптація механізму планового руху кадрів з врахуванням внутрішньо-організаційних змін на підприємстві.

Таким чином, сучасне підприємство виходячи на ринок праці зустрічається із загрозами, але й отримує можливості щодо якісної взаємодії та співпраці з усіма ключовими групами. Сучасний ринок праці це насамперед складна форма руху ресурсів праці у сфері формування попиту та пропозиції робочої сили різних категорій та кваліфікацій. Фахівці підприємства відповідальні за набір, просування та переміщення

робочої сили повинні враховувати специфічні ознаки даного ринку, такі як динамічність, внутрішній та зовнішній характер, особливості права власності на робочу силу, структура попиту та пропозиції, кон'юнктура праці. Основними умовами та можливостями функціонування ринку праці вважаємо наявність великої кількості незалежних суб'єктів, що формують попит на робочу силу; наявність якісної пропозиції робочої сили; мотивація суб'єктів ринку; вільний економічний вибір; наявність ефективного конкурентного середовища як в країні так й у межах окремого господарюючого суб'єкта щодо робочої сили.

Список використаних джерел

1. Дерій Ж.В., Скиба С.А. Формування ринку праці на основі розвитку людського потенціалу / Ж.В. Дерій, С.А. Скиба // Проблеми і перспективи економіки та управління: Науковий журнал. – Чернігів: ЧНТУ, 2015. – № 2. – С. 9-17.
2. Шевченко Л.С. Конкурентоспроможність на ринку праці / Л.С. Шевченко // Демографія та соціальна економіка: Науковий журнал. – Київ, 2006. – № 4. – С. 97-105.
3. Дерій Ж. В. Регіональна парадигма якості життя та людського розвитку / Ж. В. Дерій // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. - 2013. - № 4 (70). - С .229-237.

Гришко І. Г., здобувачка вищої освіти 2 курсу, група МР-191
Науковий керівник – **Полковниченко С. О.**, к. е. н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ УКРАЇНИ З ЄГИПТОМ

Українська економіка, як продавець і покупець товарів та послуг, глибоко інтегрована у світову систему міжнародного поділу праці. За таких обставин статус зовнішньої торгівлі надзвичайно важливий для економічного розвитку нашої країни. Україна розвиває зовнішньоторговельні зв'язки майже з усіма країнами світу.

Важливим напрямком зовнішньої політики України є розбудова широкомасштабного співробітництва з країнами Африки, зокрема північної Африки. Адже країни цього регіону є значним ринком збуту товарів та послуг, джерелом сировини, стратегічним міжнародним комунікаційним вузлом [3]. Серед країн північної Африки особливе місце займає Єгипет. Саме з цією країною даної частини світу Україна має найбільш розвинені відносини.

Зовнішньоторговельний оборот товарів і послуг України з Єгиптом у 2020 р. становив 1,8 млрд дол. США, що на 1,1 млрд дол. менше ніж у 2013 р. [1; 2]. В цілому динаміка торгівлі є нестабільною, періоди зростання змінюються падінням товарообороту.

Єгипет входить до групи основних партнерів нашої держави в експорті товарів з України. Так, у 2020 р. питома вага даної країни у загальному обсязі експорту товарів з України становить 3,3%. Більшу частку мають лише країни ЄС (37,8%), Китай (14,5%), Російська Федерація (5,5%), Туреччина (5%) та Індія (4%) [2].

Щодо торгівлі товарами, протягом досліджуваного періоду обсяги як експорту, так і імпорту, коливались (рис.1). У 2020 р. експорт українських товарів до Єгипту становив 1,618 млрд дол., а імпорт – 0,081 млрд дол. При цьому сальдо торгового балансу завжди було позитивним. Зокрема, у 2020 р. воно становило 1,537 млрд дол.